

PODAŘÍ SE PROOČKOVAT tuzemské stavebnictví?

V rámci letošního roku čeká stavební společnosti několik výzev. V některých z nich již probíhá intenzivnější příprava na zavedení BIM, další upravují své strategie, aby do budoucna minimalizovaly dopady krize, a mnoho stavebních společností se obává nadcházejících voleb. Současná strategie vlády o proinvestování z krize může vzít s podzimními volbami za své a krize může na stavebnictví dopadnout ve větším rozsahu.

„V průběhu loňského roku jsme se v rámci našich tradičních výzkumů zaměřili na dodavatele staveb a kvalitu jejich staveb z několika hledisek,“ říká Michal Vacek, ředitel společnosti CEEC Research.

Rok 2020 začal jako každý jiný, vyhlídky ve stavebnictví nebyly nijak překvapivé, odrážely celkovou náladu stavebního sektoru. Ředitelé stavebních společností jako tradičně počítali s menším růstem trhu stavebních prací. S příchodem koronaviru se ale situace změnila a stavební společnosti začaly čelit různým výzvám.

Mezi ty patřil především odliv zahraničních pracovníků ze země, kteří se vraceli do svých rodných domovů v souvislosti s uzavřením hranic a dalšími restrikcemi. Toto zkomplikovalo výstavbu firmám především z časového hlediska. Mnoho společností také čelilo komplikacím v oblasti dodávky stavebních materiálů a docházelo k častému prodloužení doby výstavby. K prodloužené době

výstavby se začaly postupně přidávat požadavky zákazníka na odsunutí termínu realizace jiných zakázek nebo požadavky na kompletní zrušení plánované výstavby z důvodu obav souvisejících s koronavirem.

V budoucnu může mít dopad na kvalitu stavebních prací také fakt, že se od roku 1990 na území ČR neotevřely žádné nové lomy ani pískovny. Do budoucna je tedy ohrožena dostupnost stavebního materiálu. V nejhrošším případě bude mít tato situace dopad na cenu výstavby, popř. nutnost využít alternativní materiály nebo čekat delší dobu na dodávky materiálu ze zahraničí. Stavební společnosti se ale postupně připravují na tyto varianty a hledají alternativní řešení této situace.

Od loňského roku se rovněž postupně zavádí nařízení, podle kterého mají být všechny novostavby stavěné jako budovy s téměř nulovou spotřebou energie. To bude mít vliv na výstavbu především v oblasti její ceny, kdy dojde ke zdražení staveb.

KVALITA STAVEBNICTVÍ VE ZNAMENÍ PANDEMIE

Stavebnictví v prvním čtvrtletí klesne o 1,4 %, ve čtvrtletí druhém o dalších 0,7 %. Pozemní stavitelství počítá s propadem trhu o 2,7 % v prvním čtvrtletí, inženýrské stavitelství pro první čtvrtletí počítá naopak s růstem, a to o 0,6 %. Kapacity stavebních společností jsou v současné chvíli vytíženy na 78 %.

V roce 2020 byly oznámeny zakázky celkem v hodnotě 176,6 mld. Kč, z toho bylo později zadáno 56,9 mld. Kč (tedy 32 % z oznámených). Skutečná zadaná hodnota byla 53,6 mld. Kč, protože zadaná hodnota byla o zhruba 6 % vyšší než při oznámení. Z celkového objemu oznámených zakázek byly později zrušeny zakázky za 10,3 mld. Kč (tedy asi 6 % z oznámených). Po odečtení zadaných a zrušených zakázek zůstává v systému ještě 109,4 mld. Kč (tedy 62 %), které nebyly zatím zadány nebo zrušeny (případně informace, že se tak stalo, nebyla dodána).

Tržby stavebních společností v prvním čtvrtletí porostou o 1,3 %. Větší růst tržeb očekává inženýrské stavitelství, a to o 3,5 % v prvním čtvrtletí. Pozemní stavitelství očekává propad na straně tržeb, a to o 0,2 %. Společnosti mají nasmlouvané zakázky v průměru na 10 měsíců dopředu.

ANKETA

Andrej Babiš, předseda vlády ČR:

Mimořádně složitý loňský rok prokázal odolnost naší ekonomiky. Zatímco očekávání poklesu ekonomiky po první jarní vlně oscilovalo mezi 8 i 10 procenty, výsledek byl mnohem lepší a podle prvního odhadu ČSÚ se HDP v roce 2020 snížil „jen“ o 5,6 % oproti poklesu o 6,4 % v EU. Míra nezaměstnanosti ve 4. čtvrtletí 2020 meziročně sice stoupla o 1,0 p. b. na 3,1 %, ale stále je nejnižší v EU, kde dosahuje průměru 7,5 %.

Stavebnictví v roce 2020 meziročně kleslo o 7,7 % a vedlo si tak podobně jako průmysl. Více kleslo pozemní stavitelství, a to o 10,1 %, zatímco inženýrské stavitelství jen o 1,0 %. Stavební podniky v roce 2020 v tuzemsku uzavřely více než 63 tisíc stavebních zakázek, to je meziročně o 1,0 % více. Celková hodnota těchto zakázek byla meziročně vyšší o 1,1 % a činila 251,9 mld. Kč. V pozemním stavitelství jejich hodnota vzrostla dokonce o 6,4 % na 116,2 mld. Kč.

Hlavní podíl na lepších než očekávaných výsledcích ekonomiky měla skutečnost, že do krize vyzvané koronavirovou pandemií jsme vstupovali s vynikající kondicí našich veřejných financí, a že vláda neváhala s podporou postiženým subjektům, kterou si díky předchozímu úspěšnému hospodaření mohla dovolit. V roce 2020 jsme proto nemuseli omezovat, ale naopak jsme dále navýšili kapitálové výdaje o 33,5 mld. Kč na 172,7 mld. Kč, tj. o více než čtvrtinu. Investice z národních zdrojů poprvé přesáhly hodnotu 100 mld. Kč. Posílili jsme rozpočet SFDI z původních 107 na 114 mld. Kč. Podpora vlády postiženým subjektům od března 2020 do ledna 2021 představovala v programech vyhlášených aktuálně dle potřeby 231,5 mld. Kč. Dalšími 30 mld. Kč přispěly ostatní veřejné rozpočty.

Předpokládám, že po loňském zhoršení podnikatelské a spotřebitelské důvěry v prvotním šoku z pandemie covid-19 se s nastupujícím oživením nálada letos obrátí k lepšímu. Zatímco loni firmy omezovaly investice, domácnosti své výdaje odkládaly a zvyšovaly úspory, návrat k ekonomickému růstu a ústup pandemie povede opět ke zvýšení investiční aktivity podniků a ke zvýšení chuti domácností utrácet.

Jak jsem zmínil v předchozí době, podpora naší ekonomice a stavebnictví bude pokračovat i v letošním roce, kdy státní rozpočet počítá s dalším navýšením vládních investic na 186,9 mld. Kč, a to s výrazným podílem peněz z evropských zdrojů. Dále posilujeme příjmy domácností.

Díky mému poslaneckému návrhu na zrušení superhrubé mzdy získají lidé navíc 7 % ze svých příjmů a zůstane jim tak o zhruba 80 mld. Kč více než nyní, což se nepochybně projeví i ve zvýšené poptávce po vlastním bydlení, v zájmu o hypotéky, a tedy příznivě v pozemním stavitelství, kde je vliv vládních investic menší než u inženýrského stavitelství.

K oživení stavebnictví by měly přispět i investice územně samosprávních celků, které jsou v dobré finanční situaci a které si posledním daňovým balíčkem opět polepšily. Města a obce mají nově podíl na výnosu daní ve výši 25,84 místo 23,58 %, kraje 9,78 místo 8,92 %. Na bankovních účtech vykázaly kraje v listopadu 2020 peněžní prostředky ve výši 45,7 mld. Kč, což bylo o 8,4 mld. Kč více nežli ve stejném období předchozího roku.

Obce vykazovaly na účtech zůstatky ve výši 187,2 mld. Kč, v porovnání s listopadem předchozího roku to bylo o 27,6 mld. Kč více. Jen za leden 2021 jsme navýšili transfery územně správním celkům ze státního rozpočtu o 15 mld. Kč na 43,39 mld. Kč. Je to obrovský investiční potenciál a měl by se pozitivně projevit také ve stavebních zakázkách.

Samozřejmě pro urychlení výstavby je vedle tzv. liniového zákona, který jsme i navzdory vrácení Senátem prosadili už loni na podzim, klíčový zejména nový stavební zákon. Ten v únoru projednaly tři sněmovní výbory – hospodářský, ústavně-právní a výbor pro veřejnou správu, a doporučily ho k projednání a schválení.

Stále ještě bojujeme nejen my, ale i Evropa a prakticky celý svět se zákeřným virem. Jsem přesvědčen, že tak, jak se nám podařilo zvládnout první rok pandemie, zvládneme i náročný začátek roku a že letošní rok díky pokračující zejména významné finanční podpoře vlády přinese brzké oživení naší ekonomiky, a věřím, že i stavebnictví. Držme si palce a udělejme proto společně maximum!

Alena Schillerová, ministryně financí ČR:

Na vývoj veřejných stavebních zakázek budou mít zásadní vliv investice státu, vládní opatření na podporu firem a domácností a dynamika hospodářského růstu v České republice. Díky zlepšení epidemické situace spolu s procesem očkovaní a oživení zahraničních ekonomik očekáváme, že by hospodářský růst v roce 2021 mohl dosáhnout až 3,1 %. Investice přitom patří mezi klíčové priority této vlády. Proto ve státním rozpočtu na rok 2021 počítáme s jejich nárůstem na rekordních 187,5 mld. Kč. Peníze směřují především do projektů fyzické a dopravní infrastruktury, do rozvoje digitalizace, vědy a výzkumu.

Domácí investice budou posíleny o evropské peníze, které jsou využívány mimo jiné na podporu státních projektů v oblasti modernizace dopravní a železniční infrastruktury. A pamatujeme i na naše firmy. Nejen společnosti podnikající ve stavebnictví, ale i v ostatních sektorech potřebují v současné situaci státní podporu na investice do svého rozvoje

a na udržení kvalitních zaměstnanců. V rámci daňového balíčku na letošní rok jsme prosadili zvýšení hranice daňového odpisování hmotného a nehmotného majetku a technického zhodnocení na 80 000 Kč, mimořádné odpisy pro majetek v 1. a 2. odpisové skupině pořízený od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2021 nebo snížení sazby spotřební daně u motorové nafty o 1 Kč/l. Věřím, že tím podpoříme rychlé zotavení české ekonomiky a investiční aktivitu našich firem.

Karel Havlíček, ministr průmyslu a obchodu a ministr dopravy ČR:

Děláme všechny kroky pro to, aby v průběhu roku 2021 nedošlo k poklesu v plánovaném objemu v dopravním stavitelství a aby byl čerpán schválený rozpočet SFDI pro rok 2021. Letošní rozpočet bude rekordní – 127,5 mld. Kč. Vývoj v českém stavebnictví bude v dalších letech obecně velmi záviset na vývoji pandemické krize a úspěších snahy dostat makroekonomiku a finanční hospodářství co nejrychleji do normálního stavu.

Prevážná část staveb s realizací v tomto roce je již vysoutěžena, nebo soutěž probíhá. Aktuálně je v silniční dopravě rozestavěno 211 km dálnic a silnic I. třídy. Resort dopravy letos zprovozní 46,5 km nových dálnic, zejména úseky na východočeské D11, karlovarské D6 či obchvat Otrokovic na D55, dokončí modernizaci D1 na takřka 50 km a dostaví 23 km silnic I. třídy. U silničních staveb s předpokládaným zahájením v roce 2021 se připravují výběrová řízení ještě na I/16 Nová Paka – obchvat a I/43 Hradec nad Svitavou – Lačnov. U silničních staveb s předpokládaným zahájením v roce 2022 a u větších sta-

veb připravují výběrová řízení na D1 Brno-centrum – Brno-jih, karlovarské D6 Hořesedly – Přelozka, Hořovičky – obchvat, na moravských D46 (MÚK Výškov) a D55 (Olomouc–Kokory, Moravský Písek – Bzenec). U silnic I. třídy pak I/11 Postřelmov–Chroměč, I/16 Jizerní Vtelno, přelozka I/36 Časy–Holice. Na železnici právě probíhá zadávací řízení například na tyto stavby: optimalizace traťového úseku Děčín východ (mimo) – Děčín-Prostřední Žleb, ETCS Ústí nad Orlicí – Lichkov, Brno-Maloměřice St.6 – Adamov, BC, Adamov – Blansko, BC, rekonstrukce nástupišť a zřízení bezbariérových přístupů v žst. Roudnice n. L., rekonstrukce žst. Holešov, rekonstrukce trati v úseku Kyjice – Chomutov.

Klára Dostálová, ministryně pro místní rozvoj ČR:

Když jsem se na začátku února dívala na výsledky českého stavebnictví za uplynulý rok, moc radostné čtení to nebylo. Vždyť v době, kdy se potýkáme s krizí dostupného bydlení, se meziročně snížil počet dokončených bytů o 5,4 procenta a v kolonce zahájených bytů byl dokonce téměř devítiprocentní propad. Ruče si tak mohou mnout snad jen ti, kteří si pořídili vlastní bydlení v minulosti. Rozhodně ale ne mladé rodiny, které si hledají svoje první vlastní bydlení. Stabilitně v zelených číslech jsou totiž s přehledem ceny nemovitostí. A jestli někdo očekával zákonitý náraz do pomyslného stropu, mýlil se. Jestliže se byty nezačnou masivně stavět, ke stropu bude cesta pořád dle dlouhá. Naše vláda se s tím ale rozhodně nehodlá smířit, nový stavební zákon je aktuálně v Poslanecké sněmovně a zůstává pro nás prioritou i vzhle-

dem k potřebnému restartu ekonomiky v době „pokoravirové“.

Evoluce už nestačí, půjde o revoluční změnu, která povolování staveb konečně výrazně zrychlí a zpřehlední. A musíme ji udělat ještě v tomto volebním období. Jestliže neschválíme nový stavební zákon už nyní, budeme se brodit byrokratickým marasmem minimálně dalších pět let. Co by to znamenalo? Vedle nedostupnosti bydlení bychom dál ztráceli konkurenceschopnost, zahraniční investoři by kvůli nepředvídatelnému a zdoluhavému povolování staveb stále častěji dávali přednost Polsku nebo Rumunsku. Povolování dálnice bude pořád trvat 13 let a obyčejného bytového domu pět let. A mohla bych pokračovat. Zároveň si musíme uvědomit, že máme před sebou nové programové období evropských fondů a zdroje z fondů obnovy, které bude potřeba vyčerpat poměrně rychle. Celkem se jedná o více než 900 miliard korun. Velká část projektů vyžaduje stavební povolení.

No a bez nového stavebního zákona reálně hrozí, že se je nepodaří efektivně vyčerpat. To je také pádný argument!

Pokud se podíváme na očekávání vývoje trhu stavebních prací z hlediska základního rozdělení na inženýrské a pozemní stavby, potom si můžeme všimnout mírného rozdílu. Mezitím co společnosti zabývající se inženýrskými stavbami očekávají mírný růst trhu, pozemní stavitelství očekává naopak jeho propad.

Konkrétně pro první čtvrtletí letošního roku očekává inženýrské stavitelství růst trhu o 0,6 % a pro další čtvrtletí predikuje další růst, a to o 0,3 %. Trh stavebních prací v oblasti pozemního stavitelství by se podle ředitelů stavebních společností měl v prvním čtvrtletí propadnout o 2,7 %. S dalším propadem pozemní stavitelství počítá i v druhém čtvrtletí, a to ve výši 1,3 %.

Jiří Nouza, prezident Svazu podnikatelů ve stavebnictví:

Domnívám se, že dojde k omezení výdajů ve financování veřejných zakázek, důvodem bude výpadek rozpočtových příjmů samosprávních celků. Dalším limitujícím faktorem pro růst stavební produkce ve veřejném sektoru se může stát vzhledem k vývoji pandemické situace i zajištění potřebných pracovních kapacit pro realizaci zakázek ve smluvních termínech.

Robert Špalek, předseda České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě:

Veřejné zakázky jsou pro udržení stability ve stavebním sektoru v následujícím

cím období rozhodující. Pro jejich hladký průběh je naprosto zásadní, aby jim předcházela kvalitní příprava. Zejména u liniových staveb jde o velmi dlouhý schvalovací proces. Nestačí do rozpočtu „napumpovat“ peníze, ale je nutné investice připravit tak, aby se finanční prostředky daly využít. Dobrý hospodář by měl mít pro tuto situaci připravené projekty, které vytáhne ze zásuvky a okamžitě je může soutěžit. Bohužel jsme v minulosti byli často svědky situace, kdy peníze na investice v pokladně byly, ale s přípravou se započalo příliš pozdě. Investice se proto nekonaly. Přitom jsou projekty pouhým zlomkem vynaložených prostředků. Měly by se připravovat v potřebném předstihu v době, která samotné stavbě předchází. Doufáme proto, že připravených projektů na straně státu, měst a obcí bude dostatek a že stavebnictví potřebnou „vakcínu“ od státu dostane.

Zbyněk Hořelica, ředitel Státního fondu dopravní infrastruktury:

Bohužel lze očekávat, že vývoj českého stavebnictví nebude z důvodu dopadů pandemie covid-19 pozitivní a na trhu převládne zejména opatrnost investorů z hlediska dalších investic. Věřím ale, že tomu tak nebude v rámci veřejných zakázek státních investorů. Ředitelství silnic a dálnic ČR obdobně jako Správa železnic hospodaří v roce 2021 opět s největším rozpočtem v historii, který činí až 62 mld. Kč. Máme připravenou řadu zásadních veřejných zakázek v oblasti investičních akcí a věřím, že tím částečně budou saturovat případné propady jiných investorů. Samozřejmě otázka je, v jaké výši budou investovat kraje, města a obce, neboť u nich lze očekávat poměrně zásadní propad v příj-

mech, což může mít negativní dopad do jejich investic.

Jiří Svoboda, generální ředitel Správy železnic, státní organizace:

V rámci inženýrských staveb očekávám meziroční růst stavební produkce. Za očekávaným růstem stojí i množství staveb, které sama Správa železnic kontinuálně projektuje, zahajuje a realizuje. Významným aspektem pro očekávaný růst je samozřejmě skutečnost, že nejvýznamnějším investorem inženýrských staveb je stát, který skutečně nadále investuje. V ostatních segmentech stavebnictví, tedy mimo stavebnictví inženýrské, růst nepředpokládám. Spíše předpokládám určitý pokles. O jaký pokles půjde a jak dlouho bude případně trvat, záleží na dalším vývoji současné pandemie, očekávaných jednotlivých investorů, resp. spotřebitelů, a hospodářské politiky ČR.

Jiří Kozel, jednatel společnosti SWIETELSKÝ stavební s.r.o.:

U nás začal hospodářský rok až prvního dubna. Stav zakázky vidíme zatím dobře s výhledem na celý příští hospodářský rok, tedy do konce března 2022. Poté se uvidí, jaký vliv bude mít pandemie na jednotlivá odvětví a jaká bude jejich chuť a potřeba investovat. V silničním stavitelství očekáváme vládou proklamanou investiční protikrizovou opatření. Investice však nejsou nutné jen kvůli krizi, ale chybějící infrastrukturu je už konečně nutné dobudovat. Když se podíváte na silniční spojení s Rakouskem, potažmo s jižní Evropou, nezměnilo se na české straně za posledních třicet let téměř nic. A srovnáte si to s tím, co se ve stejném období událo na rakouské straně.

Martin Borovka, generální ředitel a předseda představenstva společnosti EUROVIA CS, a.s.:

Během Q2/2021 naplno začne stavební sezona, tudíž předpokládáme, že se stavebnictví rozjede naplno. Oproti stejnému období loňského roku, kdy vypukla 1. vlna pandemie covid-19 a projekty se rozjížděly pomalu a později, očekáváme nárůst o 5 %.

Ondřej Blaho, Group President & GM, Construction and Development společnosti Winning Group a.s.:

Z hlediska privátního sektoru zůstávám optimistický zejména stran rezidenčních projektů; průmyslové nebo administrativní stavby mohou být vzhledem k aktuální situaci dále pozdrženy. Odhadovat vývoj ve veřejných zakázkách si v tuto chvíli nedovolím predikovat, proměnných je příliš, ať už pozitivních, nebo negativních. Máme tu řadu připravených výběrových řízení, která nebyla v roce 2020 „odsoutěžena“ díky covidu, to slibuje určitý potenciál, ale proměnných je opravdu celá řada.

Robert Špott, jednatel společnosti SYNER, s.r.o.:

Předpokládáme celkový pokles na trhu v řádu 5 až 10 % objemu prací.

Lukáš Kočka, obchodní ředitel a jednatel společnosti PSK Group, spol. s r.o.:

Vzhledem k setrvačnosti stavebnictví neočekáváme žádný odklon od stoupající tendence objemů stavební výroby.

Radoslav Dvořák, předseda představenstva a ředitel společnosti INOS Zličín, a.s.:

Ve druhém kvartále stavebnictví zřejmě již více pocítíme kovidový propad financí na straně municipalit i mnoha soukromých investorů. Velké dálniční zakázky díky letošnímu rozdávacímu rozpočtu ještě pojedou bez omezení.

Pavel Schlitter, výkonný ředitel a prokurista společnosti SITEL, spol. s r.o.:

Očekáváme, že české stavebnictví ve druhém kvartále tohoto roku bude pokračovat v trendu vysokých objemů. Převážně pak v oblasti investičního stavebnictví očekáváme velké množství projektů a nedostatek výrobních kapacit. Naopak v oblasti pozemního stavitelství očekáváme drobný pokles trhu. ■

Jiří Kučera

(s využitím Kvartální studie CEEC Research)

